

พระพุทธรูป (บุญมา ที่ปทุมโม ป.ธ.๖)

(พ.ศ.๒๔๖๔-๒๕๔๕)

ชาติภูมิ

พระพุทธรูป (บุญมา ที่ปทุมโม) นามเดิม บุญมา นามสกุล สุขสุข เกิดวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ วันพฤหัสบดีขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๔ ปีระกา ที่บ้านชาติฮี ตำบลไร่ใต้ (ปัจจุบันคือ ตำบลนาโพธิ์) อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี บิดาชื่อนายหนู มารดาชื่อนางหอม สุขสุข การศึกษา บรรพชาและอุปสมบท

- พ.ศ. ๒๔๗๗ สำเร็จชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนประชาบาล บ้านชาติฮี หมู่ที่ ๘ ตำบลไร่ใต้ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี
- พ.ศ. ๒๔๘๒ นักธรรมชั้นตรี สำนักเรียนคณะ จังหวัดอุบลราชธานี
- พ.ศ. ๒๔๘๓ นักธรรมชั้นโท สำนักเรียนคณะ จังหวัดสระบุรี
- พ.ศ. ๒๔๘๔ นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนวัดอนงคาราม อำเภอคลองสาน จังหวัดธนบุรี (ปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร)เปรียญธรรม ๖ ประโยค สำนักเรียนวัดจักรวรรดิราชาวาส อำเภอสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. ๒๔๘๒ จบการอบรมวิชาครูวัดสามพระยา (ส.อ.ค.) กรุงเทพมหานคร รุ่นที่ ๒

บรรพชาวันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๑ ที่วัดโพธิ์ตาก ตำบลพิบูล อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พระอธิการคำ สุวโจ (พระครูพิศาลโพธิ์วัฒน์) วัดโพธิ์ตาก เป็นพระอุปัชฌาย์

อุปสมบทวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ที่วัดจักรวรรดิราชาวาส กรุงเทพมหานคร พระคุณาจารย์ วัด (ใช้ สุวณฺโณ) วัดจักรวรรดิราชาวาส เป็นพระอุปัชฌาย์ พระมหาเส็ง (พระวินัยกิจ โสภ.) วัดจักรวรรดิราชาวาส เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และสมเด็จพระธีรญาณมุนี (ธีร์ ปุณณโก) เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระสุธีวรคุณ วัดจักรวรรดิราชาวาส) เป็นพระอนุสาวนาจารย์

หน้าที่การงาน

งานการปกครอง

- พ.ศ. ๒๔๘๓-๒๕๐๕ เลขานุการเจ้าคณะตรวจภาค ๓
- พ.ศ. ๒๔๘๗-๒๕๐๔ เลขานุการเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส

- พ.ศ.๒๕๐๒ รongประธานกรรมการรักษาการแทนเจ้าอาวาส วัดจักรวรรดิราชาวาส ซึ่งไปดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยา ประเทศอินเดีย จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๕ รวม ๓ ปี
- พ.ศ.๒๕๒๖ รongเจ้าคณะภาค ๑๒ และพระอุปัชฌาย์วิสามัญในเขตภาค ๑๒
- พ.ศ.๒๕๒๗ รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส
- พ.ศ.๒๕๒๘ เจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส
- พ.ศ.๒๕๒๙ รักษาการแทนเจ้าคณะภาค ๑๒
- พ.ศ.๒๕๓๐ เจ้าคณะภาค ๑๒
- พ.ศ.๒๕๔๒ ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค

งานการศึกษา

- พ.ศ.๒๔๙๐-๒๕๒๖ ครูสอนพระปริยัติธรรม นักธรรมชั้นโท นักธรรมชั้นเอก บาลีประโยค ๑,๒ และ เปรียญธรรม ๓,๔,๕ ประโยค ประจำสำนักนักเรียนวัดจักรวรรดิราชาวาส และเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวม ๓ สมัย
- พ.ศ.๒๔๙๑ กรรมการตรวจประโยคธรรมสนามหลวง
- พ.ศ.๒๔๙๕ กรรมการตรวจประโยคบาลีสนามหลวง
- พ.ศ.๒๔๙๖-๒๕๑๐ กรรมการผู้แทนแม่กองบาลีสนามหลวง นำข้อสอบบาลีไปเปิดสอบ ณ หน่วยสอบส่วนภูมิภาค รวมหลายจังหวัด
- พ.ศ.๒๔๙๙-๒๕๐๕ ประโนจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษแก่แรพระภิกษุสามเณร เพื่อเสริมสร้างความรู้ภาษาอังกฤษสำหรับศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยสงฆ์ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
- พ.ศ.๒๕๐๑ รongผู้อำนวยการการศึกษาสำนักนักเรียนวัดจักรวรรดิราชาวาส ได้จัดหาทุนซื้ออุปกรณ์การสอนและจัดหาเครื่องบันทึกเทป มอบให้ครูสอนบันทึกการเรียนการสอนบาลีและเปรียญธรรม จนถึงปี พ.ศ.๒๕๒๖ มอบเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสารและเครื่องขยายเสียง มอบทุนการศึกษาพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุสามเณร เยาวชนผู้สอบไล่ได้ในสนามหลวง ทั้งแผนกธรรมและแผนกบาลี และมอบให้แก่นักเรียน นักศึกษา ทั้งระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา มอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พร้อมจัดเลี้ยงอาหารกลางวันทุกวันอาทิตย์ด้วย มอบทุนการศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก

ในต่างประเทศพร้อม คำพาหนะเดินทาง และทุนการศึกษาระดับปริญญา
โทภายในประเทศแก่พระภิกษุสามเณร วัดจักรวรรดิราชาวาส

นอกจากนี้ยังให้การสงเคราะห์การศึกษาในต่างจังหวัดดังนี้

มอบทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาโทในต่างประเทศ

มอบทุนจัดตั้งมูลนิธิส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรม วัดมณีวนาราม อำเภอเมืองอุบลราชธานี
จังหวัดอุบลราชธานี

ต่อเติมอาคารเรียนชั้นล่าง สร้างห้องสมุดและเจาะบ่อน้ำบาดาลให้โรงเรียนบ้านชาติฮี อำเภอพิบูลมัง
สาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

มอบเครื่องคอมพิวเตอร์ จัดตั้งทุนการศึกษาและสร้างสวนสุขภาพ “พระธรรมรัตนวิสุทธิ” ให้
โรงเรียนพิบูลมังสาหาร (วิภาควิทยากร) อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

มอบหนังสือพระไตรปิฎกพร้อมตู้ เครื่องคอมพิวเตอร์ สร้างถนนคอนกรีต “ถนนธรรมรัตนวิสุทธิ”
และสร้างสนามกีฬาสุุดสุข อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

สร้างหอสมุดประจำวัดสวนสวรรค์ อำเภอพิบูลมังสาหาร

สร้างพุทธสถานให้โรงเรียนไร่ไผ่ประชาคม อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ.๒๕๓๖

ในขณะที่เป็นรองเจ้าคณะภาค ๑๒ ได้รับความไว้วางใจและมอบหมายจาก
เจ้าคณะภาค ๑๒ ให้ผู้อำนวยการและสั่งการงานศึกษาพระปริยัติธรรม ทั้ง
แผนกธรรมและบาลี สอบและตรวจนักธรรมชั้นตรีสนามหลวง ๑๒
อบรมการออกข้อสอบและการตรวจความรู้ชั้นนวกภูมิ ในเขตการ
ปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๒ ตามมติมหาเถรสมาคมอย่างต่อเนื่อง

งานการเผยแผ่

แสดงพระธรรมเทศนาทางสถานีวิทยุ กระจายเสียงแห่งประเทศไทยและทางสถานีโทรทัศน์หลาย
แห่ง

พ.ศ.๒๕๒๖

ผู้อำนวยการฝึกอบรมพระสังฆาธิการผู้ซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งเป็นพระ
อุปัชฌาย์และเป็นวิทยากรฝึกอบรมพระสังฆาธิการทุกระดับ ในเขตภาค
๑๒

พ.ศ.๒๕๒๘

ผู้อำนวยการฝึกอบรมพระภิกษุสามเณร เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ
มหาเถรสมาคมระเบียบปฏิบัติของพระสงฆ์

พ.ศ.๒๕๓๐

ผู้อำนวยการฝึกอบรมเจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกจังหวัดในเขตภาค ๑๒

พ.ศ.๒๕๓๕

กรรมการฝึกอบรมพระธรรมทูต

งานพระธรรมทูต

- พ.ศ.๒๕๐๕ พระธรรมทูตส่วนกลาง สายที่ ๖ ออกปฏิบัติหน้าที่อบรมศีลธรรมแก่นักเรียน ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนทั่วอีสาน
สังเกตการณ์งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ประเทศอินเดีย เนปาล มาเลเซีย และประเทศสิงคโปร์
- พ.ศ.๒๕๑๐ เผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และเทคซัส
- พ.ศ.๒๕๑๔-๒๕๑๐ ประธานกรรมการประสานงานกองอำนวยการพระธรรมทูตสาย ๖
- พ.ศ.๒๕๑๐-๒๕๑๗ สังกัดการณงานพระศาสนาที่ประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย สหรัฐอเมริกา จีน ไต้หวัน เนเธอร์แลนด์ และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- พ.ศ.๒๕๔๓-๒๕๔๔ ศึกษาคุณงานพระศาสนาที่ประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สวิสเซอร์แลนด์ ฝรั่งเศส เบลเยียม ออสเตรีย และประเทศสิงคโปร์

งานสาธารณูปการ

นับตั้งแต่เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสและเป็นเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นต้นมา พระพุทธชินสมุณี ได้แก่สร้างและบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะภายใน พระอารามและนอกพระอารามมากกว่า ๑๐๐ รายการ เช่น

- บูรณปฏิสังขรณ์พระอุโบสถ พระพุทธปรังก์ พระวิหารกลาง มณฑปพระพุทธบาทจำลองกุฏิในคณะ ๒, ๓ และ ๕ และก่อสร้างกุฏิหลังใหม่ในคณะ ๑, ๕, ๖, ๗, ๘, ๑๐ ศาลาบำเพ็ญกุศล ชุ่มประตูดัด พระวิหารเฉลิมพระเกียรติครองราชย์ ๕๐ ปี และศาลาเฉลิมพระเกียรติฯ ๗๒ พรรษาในวัดจักรวรรดิราชาวาส
- บริจาคปัจจัยสมทบสร้างศาลาการเปรียญ อุโบสถ พระประธาน เจดีย์ วิหาร กุฏิสงฆ์ ศาลาเมรุ โรงเรียน เจาะบ่อน้ำบาดาล ฯลฯ ในท้องที่อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอื่นๆ อีกหลายแห่ง
- สนับสนุนปัจจัยในการก่อสร้างตึกสงฆ์อาพาธ พร้อมอุปกรณ์การแพทย์นาม “พระธรรม รัตนวิสุทธิ” มูลค่ากว่า ๘ ล้านบาท ให้โรงพยาบาลพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี และมอบเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับตั้งเป็นมูลนิธิรักษาผู้ป่วยที่ยากจนอีกด้วย
- สมทบทุนสร้างอาคารมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

- สมทบทุนสร้างวัดไทยสิริราชคฤห์ ประเทศอินเดีย
- สรุปรงานด้านสาธารณูปการ รวมมูลค่าทั้งสิ้น จำนวน ๒๔๗,๓๒๗,๒๘๕.๗๕ บาท (พระราชโหมตี, ๒๕๕๑: ๖๕)

สมณศักดิ์

พ.ศ.๒๕๐๑	พระราชกณะชั้นสามัญที่ พระปัญญาภุมมุนี
พ.ศ.๒๕๐๓	พระราชธรรมเมธี
พ.ศ.๒๕๑๐	พระเทพรัตนโมลี
พ.ศ.๒๕๑๕	พระธรรมรัตนวิสุทธิ
พ.ศ.๒๕๔๐	เจ้าคณะรองหิรัญบัฏที่ พระพุทธิวงศมุนี

เกียรติคุณที่ได้รับ

พ.ศ.๒๕๔๔ ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาบริหารการศึกษาจากสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี

พ.ศ.๒๕๔๖ ปริญญาพุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขารัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

มรณภาพ

พระพุทธิวงศมุนี (บุญมา ทีปรมุโณ) มรณภาพ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ และได้รับพระราชทานเพลิงศพ เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ณ เมรุวัดจักรวรรดิราชาวาส กรุงเทพมหานคร รวมสิริอายุได้ ๘๔ ปี พรรษา ๖๔

พระพุทธิวงศมุนี (บุญมา ทีปรมุโณ) เป็นพระเถระผู้รัตตัญญู มีภูมิรู้ มีภูมิธรรม ปฏิภาณมั่นคงในลวาทศศาสนา มีศิลาจารวัตรตรงดงาม กอปรด้วยพรหมวิหารธรรมมีอัธยาศัยสุขขุมเยือกเย็น มีเมตตาธรรมเอื้ออาทรต่อหมู่คณะเป็นนักพัฒนาทั้งในด้านการปกครอง การศึกษา การเผยแผ่ และการสาธารณูปการตามลักษณะรูปแบบการจัดการปกครองของคณะสงฆ์ เป็นพระเถระที่ได้บำเพ็ญเพียรความดีมาเป็นระยะเวลายาวนาน ทั้งส่วนอัตตสมบัติและปรหิตปฏิบัติ เป็นที่ปรากฏชัดเจนจนภิกษุสามเณรและสาธุชนทั่วไปยกย่องสรรเสริญว่า “เป็นพระเถระผู้มีความดี” ในด้านชีวิตส่วนตัวก็เป็นไปอย่างเรียบง่าย เด็ดขาด เด็ดเดี่ยว อดทนอดกล้ำหาญ เป็นสง่าราศีน่าเคารพยำเกรง แต่ในส่วนลึกของจิตใจแล้ว ท่านเป็นคนอ่อนโยนมีเมตตาปราณีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สอดส่องดูแลความเป็นอยู่ของพระภิกษุสามเณรผู้ได้ปกครองอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ท่านยังเป็นพระเถระผู้รอบรู้วิชาโหราศาสตร์ ใช้วิชานี้สงเคราะห์ประชาชนบางจำพวกให้เข้าถึงพระรัตนตรัย มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างประเสริฐ ท่านจึงเป็นที่เคารพศรัทธาของศิษยานุศิษย์และสาธุชนทั่วไป ด้วยการประกอบคุณงามความดีเป็นประโยชน์แก่วงการพระพุทธศาสนาเป็นอนเอกประการและดำรงตนอยู่ในศีลาจารวัตรเป็นแบบอย่างแก่สาธุศิษย์ ตลอดจนสงเคราะห์ประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามอัธยาศัยขอเชิญเกียรติและยกย่องให้พระพุทธิวงศมุนี (บุญมา ทีปรมุโณ) เป็น “ปราชญ์” เมืองอุบลราชธานี

หนังสืออ้างอิง

ทรงวิทย์ แก้วศรี (บรรณาธิการ) ๘๐ ปี แห่งชีวิตและการทำงานของพระพุทธรูปปางสมาธิ กรุงเทพฯ อมรินทร์
ปรินต์ติ้ง แอนพับลิชชิ่ง, ๒๕๔๔.

ทรงวิทย์ แก้วศรี (บรรณาธิการ) ที่ปธรรม เทศนา ไชวาท และคติธรรมของพระพุทธรูปปางสมาธิ กรุงเทพฯ อมรินทร์
ปรินต์ติ้ง แอนพับลิชชิ่ง, ๒๕๔๔.

ทรงวิทย์ แก้วศรี (บรรณาธิการ) สารัตถที่ปธรรมของพระพุทธรูปปางสมาธิ กรุงเทพฯ อมรินทร์ปรินต์ติ้ง แอนพับ
ลิชชิ่ง, ๒๕๔๔.

พระราชโมลี (พรหม สุปปัญโญ ป.ธ.๘) และ ดร. นายแพทย์อุทัย สุตสุข คติธรรมคำไว้อาลัยพระพุทธรูป
ปางสมาธิ (บุญมา ธิปธรรม). นครปฐม สำนักพิมพ์ระฆังทอง, ๒๕๕๐.

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยศิลปากร